

Mat á heilsufarsástandi fyrir aðgerð	Mat á heilsufarsástandi fyrir aðgerð (cont)	Mat á heilsufarsástandi fyrir aðgerð (cont)	Svæfing														
<p>Ábæðing f. svæfingu/deyfingu</p> <p>Tegund, eðli, tímalengd aðgerðar.</p> <p>Val á Heilsa sjúklings, ASA svæfin flokkun, aldur, þyngd ga/- og tegund aðgerðar deyin-gaa-ðferð</p> <p>Heilsufarssaga</p> <p>Upplýsingar úr sögu/heilsugátt, BP, DM, reykingar, áfengi, fíkniefni, tannstatus, fræðsla um föstu, fyrri reynsla af svæfingu, fyrirbyggja aukaverkanir, fræðsla um svæfingarferlið, minnka kvíðaValin svæfingaraðgerð og gerð svæfingarátætlun</p> <p>ASA flokkun <i>Flokkunin byggist á læknisfræðilegu mati á líkamlegu ástandi sjúklings og er hún undirstaða svæfingaáætlunar og vöktunar sjúklings í aðgerð</i></p> <p>ASA 1 Heilbrigður einstaklingur, reykir ekki, engin eða lítil áfengisneysla</p>	<p>ASA 2 Sjúklingur með vægan kerfisbundin sjúkdóm. T.d. reykir, samkvæmis-drykkja, þungun, offita 30 < BMI < 40, vel meðhöndluð sykurs-yki/háþrýstingur, vægur öndunarfarasjúkdómur</p> <p>ASA 3 Sjúklingur með alvarlegan kerfisbundin sjúkdóm. t.d. kransæ-ðasjúkdómur, sykursýki með æðaskemmdum, ílla meðhöndlaður háþrýs-tingur, öndunarbilun COPD, áfengissýki, lifrabólga, sjúkleg offita (BMI ≥40)</p>	<p>ASA 4 Alvarlegur kerfisbundin sjúkdómur sem ógnar stöðugt lífi sjúklings t.d. nýlegt (< 3 mánuðir) hjartadrep/heilablóðf-all/TIA/kransæðasjúkdómur/stent > 3 mán mikil hjartabilun, angina í hvíld, langt gengin lungna -, nýrna- eða lifrabilun</p> <p>ASA 5 Dauðvona sjúklingur sem mun ekki lifa af án aðgerðar t.d. rof á abdominal/thoracic aneurysma, fjöltrauma, mikil heilablæðing</p> <p>ASA 6 Sjúklingur hefur verið úrskurðaður heiladauður og líffæri fjarlægð til líffæragjafar</p>	<p>Svæfingarlyfin: Triad of Anaesthesia</p> <ol style="list-style-type: none"> Meðvitundarleysi Verkjastilling Vöðvaslökun <p>3 tímabil svæfingu</p> <table border="1"> <tr> <td>Innleiðsla svæfingar (induction)</td> <td>Sjúklingur er svæfður</td> </tr> <tr> <td>Viðhald svæfingar (maintenance)</td> <td>Sjúklingi haldið sofandi</td> </tr> <tr> <td>Vöknun (emergence)</td> <td>Sjúklingur vakinn</td> </tr> </table> <p>Lyf gefin í 3 tímabilum svæfingar</p> <table border="1"> <tr> <td>1. Innleiðsla svæfingar</td> <td>Svæfingalyf gefin í æð</td> </tr> <tr> <td>2. Viðhald svæfingar</td> <td>Svæfingagös eða svæfingalyf í sídreypi</td> </tr> <tr> <td><i>Verkjalyf</i></td> <td>Stutt eða langverkandi; bólusar/sídreypi</td> </tr> <tr> <td><i>Vöðvalamandi lyf</i></td> <td>Fyrir barkarþræðingu og skurðaðgerð</td> </tr> </table> <p>Tegund lyfja Svæfingalyf notuð í innleiðslu og viðhaldsvæfingar</p>	Innleiðsla svæfingar (induction)	Sjúklingur er svæfður	Viðhald svæfingar (maintenance)	Sjúklingi haldið sofandi	Vöknun (emergence)	Sjúklingur vakinn	1. Innleiðsla svæfingar	Svæfingalyf gefin í æð	2. Viðhald svæfingar	Svæfingagös eða svæfingalyf í sídreypi	<i>Verkjalyf</i>	Stutt eða langverkandi; bólusar/sídreypi	<i>Vöðvalamandi lyf</i>	Fyrir barkarþræðingu og skurðaðgerð
Innleiðsla svæfingar (induction)	Sjúklingur er svæfður																
Viðhald svæfingar (maintenance)	Sjúklingi haldið sofandi																
Vöknun (emergence)	Sjúklingur vakinn																
1. Innleiðsla svæfingar	Svæfingalyf gefin í æð																
2. Viðhald svæfingar	Svæfingagös eða svæfingalyf í sídreypi																
<i>Verkjalyf</i>	Stutt eða langverkandi; bólusar/sídreypi																
<i>Vöðvalamandi lyf</i>	Fyrir barkarþræðingu og skurðaðgerð																

Svæfing (cont)		Svæfing (cont)		Svæfing (cont)		Deyfingar	
Própófól (Dipri- van®)	<i>Mest notaða svæfingalyfið við innleiðslu og viðhald svæfingar og einnig í slævingu. Sjúklingur sofnar fljótt á 15-30 sek. Stuttverkandi</i>	Fentanyl: (Leptanal)	100x sterkara en morfín. Gefið í lágskömmtum við deyfingar og slævingu	<i>Lyf sem eru eingöngu notuð í bráðaaðgerðum í innleiðslu svæfingar.</i>		Mænudeyfing (spinal)	
Kostir	Sjúklingur sofnar og vaknar fljótt. Lítil ógleðihætta og berkjuvikkandi	Remifentanyl:	Bara gefið í aðgerð	Robinul/N-eostigmin	Glycopyrrrolatum/neostigmin	Staðsetning	Milli hryggatinda fyrir neðan L2
Ókostir	Sársauki við gjöf, æðavikkandi og lækkar blóðþrýsting	Staðeyfilyf:	Gefið í og eftir aðgerð	<i>Gefið í lok aðgerðar en þau hemja verkun vöðvaslakandi lyfja. Vöðvaslökun á að vera yfirstaðinn þegar sjúklingur vaknar</i>		Lyf	Þá er sprautað staðdeyfilyfjum og stundum verkjalyfjum sem blandast mænuvökva og deyfir mænutugarnar inn í mænu göngunum
Svæfingargöð	Notuð til viðhalds svæfingu	Bólgeyðandi lyf	Gefið í og eftir aðgerð:(NSAID), Parasetamól	Róandi lyf og önnur lyf		Ábending	Aðgerðir á þvagfærum, ganglimum og í keisara
Sevoflurane, Desflurane®	Rökgyörn, fljótandi efni sem breytast í lofttegundir í sérstökum gastökum. Gefin með súrefni.	Vöðvaslakandi lyf		Midazolam: (Dormicum)		Virgni	Sjúklingur er ekki svæfður í skurðaðgerðinni en fær oft slævingu. Sjúklingur dofna á u.þ.b. 5 mín. og deyfingin virkar í 3-5 klst.
Önnur lyf		<i>Blokkera taugaboð við taugavöðvamót beinagrindavöðva (koma í veg fyrir afskautun og samrátt) og verka eingöngu lamandi, hafa ekki áhrif á meðvitund</i>		Benzodiazepine			
Verkjalyf	Fentanyl og remifentanyl	Lyf án afskautunar (non-depolarizing muscle relaxants).		Önnur lyf til að hindra ógleði og uppköst og hækka blóðþrýsting			
		Afskautandi lyf (depolarising muscle relaxants)		Slæving			
		Robinul/Neostigmin (Glycopyrrolatum/neostigmin):		<i>Stundum eru aðgerðir gerðar í staðdeyfingu, þá fá sjúklingar oft slævingu ef þeir óska þess t.d. ef þeir eru mjög kvíðnir</i>			
		Lyf án afskautunar	Rocuronium: (Esmeron)	Lyf:		Utanbastsdeyfing (epidural)	
		<i>Notuð til að auðvelda barkaræðingu og fá slökun á vöðvum til að auðvelda framkvæmd skurðaðgerða. Gefin í byrjun aðgerðar og eftir því sem þörf krefur í aðgerðinni.</i>		Svæfingalyf í æð, róandi lyf og verkjalyf notuð í litlum skömmtum		Staðsetning	Milli hryggjatingda neðan L2. Í epidural bil
		Afskautandi lyf	Suxamethonium	Áhrif:		Aðferð	Þá er epidural leggur þræddur gegnum nálina sem er síðan fjarlægð og liggur þá leggurinn eftir í epidural bilinu.
				Dregur úr kvíða og óþægindum, sjúklingur slakar á og sofna.			
				Tegundir aðgerða:			
				Deyfing og staðeyfing			

Deyfingar (cont) Affected areas Hægt að leggja deyfingu á lumar og thorax bili fer eftir tegund aðgerðar	Deyfingar (cont) <i>Við mænu- og utanbastdeyfingar eru allar þrjár tegundir taugaróta mænutauganna deyfðar Áhrif deyfingar fer er eftir því hvort það er mænudeyfing eða utanbastdeyfing</i>	Deyfingar (cont) Vökva skortur Leiðrétt þarf vökvaskort með vökvagjöf áður en deyfing er lögð	Pre Op - Fyrir aðgerð (cont) Skurða-ögerð <i>Fyrri reynsla af skurðaögerð, áhyggjur af útkomu aðgerðar, fylgikvillar, hræðsla við að greinast með krabbamein, breyting á líkamsmynd, verkir og vanlíðan eftir aðgerð, nreyting á tíma aðgerðar eða hætt við aðgerð og hræðsla við að deyja í aðgerð</i>
Tímalengd leggs Dagar eða vikur. Meðan verkjædeyfingar er þörf og engir fylgikvillar	Autonomiskar (ósjálfráða taugakerfið) Sympatikus blokk, æðaútvíkkun, blóðþrýstingslækkun, hitatilfinning í fótum (mænudeyfing)	Sýking á stungustað Anatómískar anomalíur Bakverkir	Afleiðingar kvíða <i>Áhrif á bataferlið, kvíði og þunglyndi eftir aðgerð, aukin þörf fyrir svæfingalyf, auknir verkir, seinkun á sárgróanda, aukin hætta á sýkingu, verri útkomu og lengri dvöl á sjúkrahúsi</i>
Lyf Deyfinga- og verkjalyf; BFA sídreypi gefið í legg; (búkaín-fentýl-adrenalin)	Sensoriskir taugapræðir (húðskyn) Húðskyn, sársauka og hitaskyn hverfa, (snertiskyn til staðar í epidural deyfingu)	Pre Op - Fyrir aðgerð Tilgangur föstu Minnka hættu á fylgikvillum tengsl. v. svæfingu/deyfingu	Klínísk einkenni kvíða Hækkaður blóðþrýstingur Hraður puls Kaldar hendur Samandregnar æðar Sviti Tíð þvaglát Munnþurrkur
Virkni Deyfingalyfið dreifist yfir Dura og verkar beint á taugarætur mænutauga og deyfir þær á afmörkuðu svæði en dreifist ekki í mænuvökvanum.	Motoriskir taugapræðir (aftaugar) Hreyfigeta. Dofna alltaf við spinal, hreyfilömun, ekki við epidural	Föstu reglan: Ekki má borða mat síðustu 6 klst. fyrir Matur komu á spítalann	Föstu reglan: Drekkja tæran drykk (1-2 glös) allt að 2 klst fyrir aðgerð
Ábending Skurðaögerð, fæðing og verkjæmeðferð	Aukaverkanir mænu- og utanbastdeyfinga Áhrif á ósjálfráða taugakerfið	Kvíði fyrir aðgerð Svæfingin: Vakna í aðgerð, vakna ekki eftir aðgerð, hafa ekki stjórn, vita ekki hvað gerist, ísetning deyfingar	Umhverfi skurðstofunnar Ógleði og uppköst
Opnar skurðaögerðir á brjóstholi, kvíðarholi og grindarholi. Alltaf svæfing	BÞ fall og bradycardia	Ógleði - uppköst Kláði Þvagteppa	Sýking á stungustað Mænuhöfuðverkur
Konur í fæðingu	Frábendingar Andmæli sjúklings	Blæðin- gartil- hneiing Spinal eða epidural hematoma	Blóðþynning
Verkjæmeðferð eftir aðgerð	Mænu- og utanbastdeyfing	Blæðin- gartil- hneiing Spinal eða epidural hematoma	

Hjúkrun sjúklinga í svæfingu og deyfingu	Hjúkrun sjúklinga í svæfingu og deyfingu (cont)	Intra OP: Meðhöndlun og mat á loftvegum	Post OP: Vöknun
<p>Starfssvið svæfingarhjúkrunarfræðinga</p> <p>Tryggja öryggi, vakta lífsmörk, gefa lyf, vökva og blóð</p> <p>Undirbúa Heilsufari sjúklings, svæfingu- og tegund aðgerðar frá</p> <p>Yfirfara og stilla svæfingavél, taka til lyf, blanda lyfjadreypli, yfirfara tæki og búnað, sog og önnur áhöld sem þarf að nota</p> <p>Vinna í teymi með svæfingalæknum. Sjá sameiginlega um að hefja og ljúka hverri svæfingu-/deyfingu</p> <p>Í upphafi svæfingar gefur annað hvort svæfingalæknir eða svæfingahjúkrunarfræðingur innleiðslulyf eða sér um öndunarveg sjúklings</p> <p>Vöktun í svæfingu/deyfingu</p> <p>Öndun</p> <p>Viðhalda Fyrirbyggja ásvelg-opnum loftvegi tidal volume, mínútumagn og O2gildi</p> <p>Fylgjast Þrýsting í öndunarmög, útönduðu CO2 og útlit Capnograf kúrvu</p> <p>Mela og meta blóðgös</p> <p>Blóðrás</p>	<p>Fylgjast Starfsemi hjarta, með hjartsláttatak, hraða og BP</p> <p>Meta Blóðjafnvægi, blóðtap, blóðgjöf og verkun lyfja á blóðrás</p> <p>Vökva- og elektrólýtjafnvægi</p> <p>Meta Vökvajafnvægi, vökvagjöf og vökvatap um skurðsár</p> <p>Fylgjast Þvagútskilnaði með Líkamshiti</p> <p>Fylgist með og stuðlar að eðlilegum líkamshita sjúklings í aðgerð</p> <p>Lega</p> <p>Fyrirbyggir Rétt legustelling skaða á og bólstrun líkama sjúklings</p> <p>Kviði</p> <p>Fræðsla Minnkar ööryggi fyrir og kviða. Tekur svæfingu-/deyfingu tillit til óska.</p> <p>Stuðlar að kyrrð og ró</p> <p>Meðvitundarástand</p>	<p><i>Mikilvægt er að meta loftveg sjúklings fyrir svæfingu til að greina þá sem gæti orðið erfitt að barkaþræða</i></p> <p>Mat á útliti sjúklings:</p> <p>Munnur</p> <p>Tennur</p> <p>Hreyfanleiki háls og höfuðs</p> <p>Tæki til loftvegameðhöndlunar</p> <p>Maski</p> <p>Barkaspegill (laryngoscope)</p> <p>Barkarennur (endotracheal tube)</p> <p>Kokgríma (Laryngeal mask airway)</p> <p>Kokrennur</p> <p>Loftvegameðhöndlun í svæfingu</p> <p>Barkaþræðing</p> <p>Kostir Örugasta aðferðin, ekki takmarkandi í legu, minnkar líkur á aspiration</p> <p>Gallar Þrýstingskaði á larynx og trachea, skaði í andlit, djúpt sofandi og vöðvaslökun</p> <p>Kokgríma (Laryngeal mask/lgel maski)</p> <p>Kostir Minna inngrip en barkaþræðing og ekki þörf á vöðvaslakandi lyfjum</p> <p>Ókostir Mengun og möguleg ásvelging</p>	<p>Lyf Svæfingalyfjagjöf hætt, vöðvaslakandi lyf upphafin, gefið 100% súrefni. Sjúkl andar sjálfur; intubation fjarlægð.</p> <p>Flutningur á vöknun/gjörgæslu</p> <p>Mat: Súrefnisþörf, lífsmörk, sjúklings tengdur við moitor.</p> <p>Rapport: Heilsufar sjúklings, tegundir svæfingar/deyfingar, ástand og líðan í aðgerð</p>

